

1982-2007 Volksuniversiteit van de Vierde Wereld in Vlaanderen enkele belangrijke momenten uit onze 25 jaar geschiedenis

Een stukje voorgeschiedenis :

1956 Aankomst van Joseph Wresinski in het daklozenkamp in Noisy-le-Grand.
Met de bewoners start hij een vereniging, die later de naam ATD Vierde Wereld krijgt.

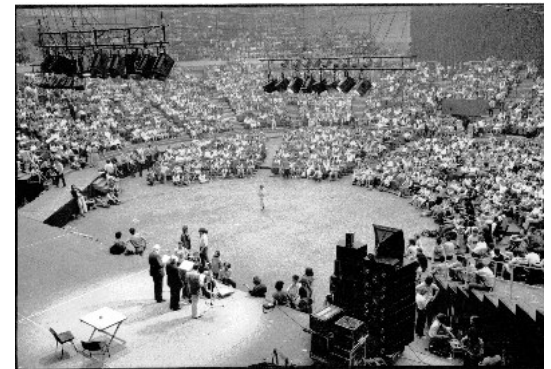
1971 Begin van de 'dinsdagconferenties' in een kelder in Parijs met professoren, onderzoekers, ... : ook mensen die in armoede leven zijn erbij en nemen er na een tijd ook duidelijk het woord.

1977 De op gang gekomen dialoog met de Vierde Wereld wordt "Volksuniversiteit" genoemd.

1976 begin van de franstalige Volksuniversiteiten in Brussel.
Ook Nederlandstaligen (uit Brussel en later ook uit Leuven) nemen er aan deel.

15 mei 1982

10.000 leden van ATD Vierde Wereld uit heel de wereld komen samen in België voor de 25^e verjaardag van hun beweging. Dit geeft ook in Vlaanderen moed aan mensen in armoede, die plaatselijk elkaar al ontmoeten: *"we moeten kunnen blijven samenkomen!"*

15 mei 1982, Vorst Nationaal:
alle mensenrechten zijn er voor iedereen !

De internationale handtekenactie "oproep aan verdedigers van Mensenrechten" verzamelt in de volgende maanden 80.000 handtekeningen in België.

De Volksuniversiteit van de Vierde Wereld vandaag:

- brengt 10 maal per jaar mensen met een ervaring van langdurige armoede uit **12 groepen in Vlaanderen en Brussel** samen. De meeste groepen zijn partners van ATD Vierde Wereld en hebben hun eigen werking en identiteit; enkelen zijn erkend als vereniging waar de armen het woord nemen.
- Gemiddeld zijn er 55 aanwezigen op de maandelijkse Volksuniversiteiten. Die worden door vele anderen **in de plaatselijke groepen mee voorbereid**.
- Hun (schriftelijke) voorbereiding dient als basis voor het gesprek op de Volksuniversiteiten, die beurtelings in Brussel en in Antwerpen doorgaan.
- De volksuniversiteiten worden volledig uitgeschreven: de **kennis** die hierbij wordt opgebouwd wordt, ook internationaal, samengebracht.
- Vaak wordt rond een thema **een gast** uitgenodigd die vanuit zijn verantwoordelijkheden in de samenleving met de deelnemers in gesprek gaat.
- De Belgische volksuniversiteiten waren één van de cruciale plaatsen van waaruit het in 1994 verschenen Algemeen Verslag over de Armoede (AVA) werd voorbereid. Nog steeds zijn veel positieve veranderingen in het **armoedebestrijdingsbeleid** hierop gebaseerd.

De eerste jaren...

12 oktober **1982**: eerste nederlandstalige volksuniversiteit over : *"Wat is belangrijk in ons leven ?"*
Met afgevaardigden uit Antwerpen (St. Andries, Kauwenberg), Willebroek, Leuven en Brussel

1983

25 januari : Waarom komen we naar de Kelder ?

Het werk van **onze ouders en grootouders**.

22 maart : Vindt u kunnen **lezen en schrijven** belangrijk?

*Maandelijks verschijnt een brief "Wij, een volk". Hierin staat dikwijls de oproep:
"Misschien kunt u dit blad lezen met iemand die u kent en die niet kan lezen?"*

17 mei: Wat willen we **onze kinderen** meegeven voor hun latere leven?

Wat vergeten we zelf niet van onze ouders?

18 oktober: Momenten van **vrede** in het leven van elke dag.

1984

21 februari : Voorbeelden om gezond te worden of te blijven. **Naar welke diensten kunnen we stappen?**

12 mei: We nemen deel aan het feest van 10 jaar vakantieboerderij voor heel arme gezinnen in Nederland (Wijhe) over saamhorigheid, respect, vriendschap.

4 december : start van de activiteiten voor het **Internationaal Jaar van de Jeugd**: wie zijn de jongeren van de Vierde Wereld?

1985

Een nationale ontmoeting op de taalgrens (Opheylissem) met 2.000 personen en een wereldbijeenkomst op 27 mei in Genève bij het Internationaal Arbeidsbureau bevestigen: **IN IEDERE JONGERE ZIT TOEKOMST !**

5 november: Hoe kunnen we elkaar hier en hoe kunnen we anderen ver weg in de Derde Wereld steunen ?

10 december: **Derde en Vierde Wereld.**

Tentoonstelling “Kinderen van de Vierde Wereld” in Leuven (met getuigenissen, ‘lied van de Vierde Wereld’, staatssecretaris Miet Smet ...), Brugge (met de minister van onderwijs ...)

1986

15 mei: Koning Boudewijn bezoekt de tentoonstelling

1 april: Wat zeggen we meestal over onszelf aan mensen die ons niet kennen? En **wat zouden we eigenlijk willen zeggen om begrepen te worden?**

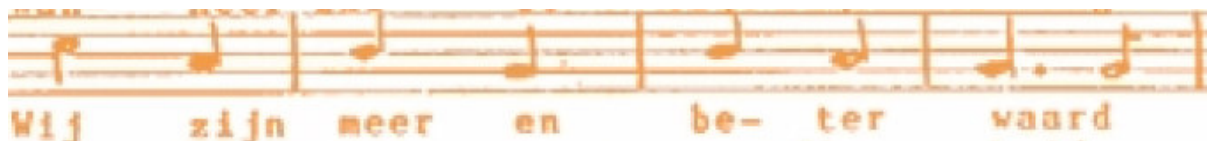
We zingen vanaf nu het ‘lied van de Vierde Wereld’ in elke Volksuniversiteit.

7 mei: Opening van de fototentoonstelling in Antwerpen met Père Joseph Wresinski en getuigenissen uit heel Vlaanderen.

Een groep van de Beweging van Mensen met Laag Inkomen en Kinderen uit Gent neemt vanaf nu deel aan de volksuniversiteiten. In de loop van de jaren sluiten ook personen en groepen (permanent of tijdelijk) aan, die actief zijn in : Aalst, Antwerpen, Brussel, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Mol, Oostende, Roeselare, Turnhout, Willebroek, Breda (Nederland)...

13 mei: eerste **BRT-televisieuitzending** over recht op vakantie met Yvonne en Marcel (Leuven).

4 november: Op wie konden onze ouders en grootouders rekenen in moeilijke momenten? **Wie liet ons in ons leven niet in de steek ?**

1987

6 januari: Wat er in de kunst, de literatuur, de zang over de **geschiedenis van ons volk** bestaat.

1987-1989: een Vierde Wereldhuis in Antwerpen.

3 februari : Een stukje geschiedenis van Vlaanderen van dichterbij bekeken (1850-1914).

16 juni : Aan welke mensen denkt u, als u denkt aan **mensen die gekwetst zijn?** **Waarvoor respecteren wij hen ?** Wat is het belangrijkste voor de toekomst ?

17 oktober, Parijs : Met 3.000 mensen uit België nemen we deel aan de wereldbijeenkomst, waar een gedenksteen wordt ingehuldigd: “Waar mensen gedoemd zijn in armoede te leven, worden de Rechten van de Mens geschonden: wij zijn verplicht ons te verenigen om die rechten te doen eerbiedigen.”

1 december: Welke stappen zetten we dit jaar alleen of in groep om **een betere toekomst** op te bouwen **voor onszelf en onze kinderen ?** Wie kan ons daarbij raad geven?

17 oktober 1987: de vrijheidsvogel op het Mensenrechtenplein in Parijs

1988

12 februari: Overlijden van Père Joseph Wresinski

17 april: feest van de Vierde Wereld in Gent “een toekomst voor onze kinderen”

5 april: Wat zou er moeten gebeuren voor de gezinnen opdat de **kinderen** zouden kunnen **thuis opgroeien**?

november: landen waar de Vierde Wereldbeweging aanwezig is; wat willen we daar? **Waar zouden we naartoe moeten gaan?**

1989

7 maart: **In 1992 gaan de grenzen tussen de Europese landen open : welke rechten zullen de armste gezinnen dan krijgen ? Net genoeg om te overleven of zelfs dat niet ?**

6 juni: Wat kan Europa aan de Vierde Wereld bieden? Wat kan de Vierde Wereld aan Europa bieden? Wat doet u om uw kinderen voor te bereiden op Europa ?

18 juni : Verkiezingen voor het Europees Parlement.

30 juni : **eerste Europese volksuniversiteit over inkomen.**

23 tot 30 juli : Parijs en Rome: 350 afgevaardigden, ook uit Vlaanderen, ontmoeten de Paus.

17 oktober: publicatie van de eerste Mensenrechtenkroniek van de Vierde Wereld.

1990

September 1989- juni 1990:

EEN JAAR INTENS PLAATSELIJK WERKEN IN DE CELLEN : op zoek naar nieuwe gezinnen.

30 juni: welke stappen hebben we individueel en als groep gezet om dit jaar vooruit te komen?

13 november: Nationale bijeenkomst met veel nieuws na een jaar 'stop'.

Jaarthema: Hoe de stem van de Vierde Wereld laten horen in de democratie?

1991

15 januari: Een stem hebben, wat betekent dat voor jullie ?

12 maart : Arme gezinnen laten hun stem horen in **Guatemala** (met **gasten** van aldaar).

14 mei : Wordt de Vierde Wereld gehoord bij het bepalen van de politiek van het land?

17 december: Het recht om **als vrij persoon** te **handelen voor zijn eigen welzijn en dat van zijn medemens**: telefoon met Lyon, Bordeaux, Parijs, Ile de la Réunion,...

1992

21-22 maart: de groepen van Leuven en Willebroek volgen een weekend over Père Joseph in het internationaal centrum.

16 juni : **Op vraag van de regering zal de beweging aan een belangrijk onderzoek over armoede werken.**

29 september: **Jaarthema: HET GEZIN** : Kennen we onze geschiedenis? Wie nog verenigt zich tegen armoede?

15 December: Feest : wat is feest voor u? Wanneer is een feest geslaagd? **Heeft een gezin, een mens feest nodig?**

1993

20-21 maart in Aken: **vormingsweekend** voor militanten uit de groepen van de Benelux: **"solidair zijn met de armsten onder ons"** zien, begrijpen, handelen.

27 april: Wat hebben we al gedaan dat een verandering teweegbracht voor alle mensen die in de miserie zitten?
De groepen bepalen waarrond ze willen werken in **voorbereiding van het Algemeen Verslag over de Armoede.**

25 mei: De jongeren: wat waarderen we bij onze jongeren?
Wat helpt ons als de jongeren een moeilijke periode doormaken?
Hoe de banden niet verbreken?

28 september: Wat willen we in de groepen en in de VU?
Wat willen we dit jaar verwezenlijken?

1994

internationaal jaar van het gezin

28 juni: Onze boodschap aan de wereld in het kader van het Internationaal Jaar.

11-20 oktober: deelname aan het **wereldcongres van de gezinnen van de Vierde Wereld, in New York.**

17 oktober 1994: Inhouding van een Gedenksteen in Gent door de Beweging van Mensen met Laag Inkomen en Kinderen

1995

5 januari en 8 februari : Het **Algemeen Verslag over de Armoede (AVA)** wordt overhandigd aan de minister van sociale zaken en aan eerste minister Dehaene.

28 maart: **Communicatie**, wat wil dat zeggen?

30 mei : De kijk van de pers op het Algemeen Verslag : **Hebben we kunnen zeggen wat we wilden zeggen?**

19 december: Feestvieren is communicatie over alle moeilijkheden heen.

1996

25 juni: Wat betekende dit jaar voor ons ?

30 juni: vanaf dit jaar is er elk jaar een **nationale gezinsdag** (ditmaal in Bokrijk)

24 september: Nieuws + hoe gaan we dit jaar werken ?

Jaarthema: sociale zekerheid, sociale hulp: een zekerheid om waardig te kunnen leven, om actief en nuttig te kunnen zijn.

1997

28 januari: Welke stappen hebben we leren zetten om vooruit te komen? In het Romerohuis in Willebroek

29 april: **De kostprijs van de uitsluiting**. Voor een actieve besteding van de sociale prestaties

18 November: Welke beweging zijn wij ? (nav 40 jaar ATD) wat betekent de 'allerarmste' gezinnen bereiken?

1998

23 juni: **Van wie hebben we iets geleerd?** Welke gezichten komen er in ons geheugen als we aan die ontmoetingen denken ?

24 november: Over de vier **doelstellingen van de Beweging in België**: waarrond werkt wie ?

In Europa is het thema voor de Volksuniversiteiten: Mensenrechten.

15 december: Nationale VU: **De wereld die wij voor de kinderen dromen.**

1999

Vanaf 1999 gaan de Volksuniversiteiten om beurten door in Antwerpen en Brussel

19 januari: Rond welke doelstelling werken welke groepen en waarom ?

23 februari: Joseph Wresinski, de stichter van de Beweging ATD Vierde Wereld, was een **zoon van migranten**.

23 maart: Kinderen hebben **respect en waardering** nodig om zich te ontplooien.

16 november: **Onderwijs** waarin kinderen hun persoonlijkheid en talenten zoveel mogelijk kunnen ontplooien.

20 November: deelname aan het Internationaal Kinderforum in Genève (10e verjaardag VN-verdrag Rechten van het Kind)

2000

18 januari: Kinderen willen een rechtvaardige wereld voor iedereen. Laten we ons met hen verzetten tegen armoede en uitsluiting.

25 april: Kan een **gemeente** veel doen om een goed klimaat tussen burgers te scheppen, om ontmoetingen te stimuleren, om overleg te organiseren? En helpt dat om armoede te bestrijden?

28 November: **werk en zinvolle activiteiten**: wat is goed werk ? enquête door de werkgroep Arbeid, werkloosheid & Sociale Zekerheid.

2001

20 maart: **ondersteuning van het gezin** : Ouders zijn de eerste partners voor de toekomst van de kinderen.

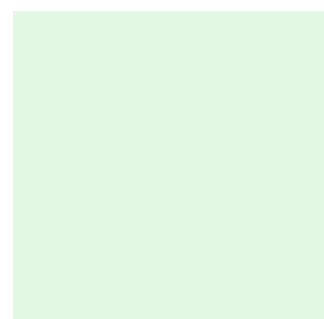
24 april: Vertrouwen en samenwerking met mensen die gezinnen kunnen ondersteunen met gasten uit thuisbegeleiding en integrale jeugdhulp.

19 juni: We beginnen elke volksuniversiteit met **berichten van hoop**.

23 Oktober: Het bestaansminimum en het OCMW: met gasten van het Steunpunt Armoedebestrijding en een kabinetsmedewerker.

*23-25 november : **Europese bijeenkomst voor (150) militanten van de Vierde Wereld***

Als voorbereiding werden portretten neergeschreven van militanten die ons voorgingen in het verzet tegen grote armoede:

2002

Inhuldiging van de gedenksteen voor het Europees Parlement: daar gaat jaarlijks op 17 oktober een herdenking van de slachtoffers van grote armoede door.

26 februari: Kleine daden om 'neen' te zeggen tegen de grote armoede + mini-enquête over het OCMW.

18 januari, 22 februari, 29 maart: deelname aan een vormingscyclus:
leren samen spreken, denken en handelen.

Viering van 30 jaar Volksuniversiteiten in Parijs (deelname van 3 afgevaardigden uit Vlaanderen).

Martine Lecorre :

- De essentie van de boodschap van Père Joseph luidt voor mij als volgt:

"Wacht niet totdat de anderen jou vormen op hun manier. Wordt niet wat de anderen willen dat je zou worden. Put in je eigen leven en in het leven van je volk al de rijkdom en kracht, laat niemand spreken of denken in jouw plaats".

29 mei : Inhuldiging van de **gedenksteen voor het Europees Parlement in Brussel.**

14 december: nationale kerstbijeenkomst. De Vlaamse Volksuniversiteit bestaat 20 jaar !!!
(iedereen werkt mee aan een grote puzzel)

2003

27 mei: wie zijn we, wat doen we? (om ons voor te stellen aan Poolse vrienden)

18-22 augustus: een **werkweek over "Wonen in woorden"** : vertellen en schrijven.

25 november: **Vluchtelingen en illegalen. Kennen wij ze?**

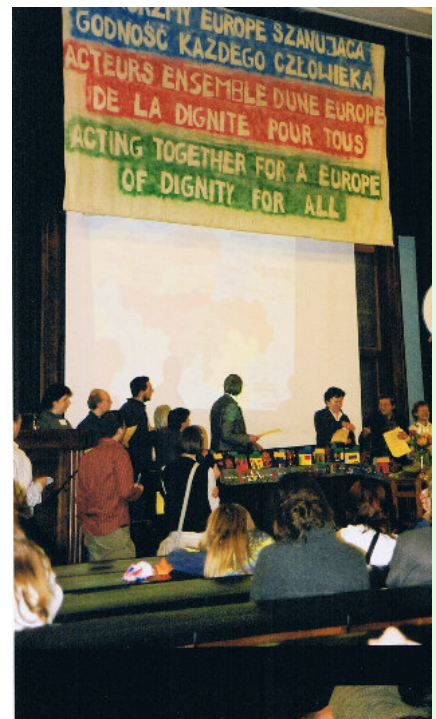
2004

5 tot 8 februari : Europese Volksuniversiteit in Warschau: samen werken aan een **Europa** waarin **de waardigheid van ieder mens** gerespecteerd wordt.

23 maart: Tien jaar na het Algemeen verslag over de Armoede.

8 mei: **militanten nemen deel aan de kennisvoormiddagen**
deze keer over: van OCMW naar Sociaal Huis.

18 mei: Budgetbegeleiding en budgetbeheer met een gast van OCMW Turnhout en van de klachtendienst arbeidsinspectie.

Belgische afgevaardigden op de zevende Europese Volksuniversiteit in Polen

21 tot 28 november : Afsluiting van de **internationale Assises van de Beweging:**

" ... Grote armoede is een schandaal.

De onrechtvaardigheid, vernedering, schaamte, machteloosheid, uitsluiting, die mensen in grote armoede doorstaan, kunnen we niet aanvaarden. We gaan in de eerste plaats naar de armste mensen toe, smeden banden met hen en tussen hen, en gaan aan hun zijde mee. Op die manier maken we mogelijk dat mensen die in armoede leven hun ideeën, verzuchtingen en dromen kunnen uitdrukken en inbrengen. Het vraagt van ons allen inspanningen, anders te gaan kijken, naar elkaar te luisteren en verschillende vormen van kennis te delen. Zo komen we tot gemeenschappelijke inzichten die leiden naar een meer rechtvaardige samenleving die niemand achterlaat.

...

Grote armoede is onaanvaardbaar. De macht van het geld is wereldwijd een bedreiging voor de samenleving. Als we daarentegen de waarde van elke mens duidelijk voorop stellen, dan kunnen we vrede in ieders hart en in de wereld bewerken. "

Twee paragrafen uit de eindtekst, opgesteld door afgevaardigden uit de vijf werelddelen

jaarthema: Contacten met anderen.

2005

25 januari: Contacten met hulpverleners: **het eerste contact**.

22 februari: Contacten met hulpverleners: oorzaken van **conflicten** (forumtheater).

Het eindwerk “arbeid en recht op participatie” wordt aan de pers voorgesteld.

23 april Dag van de 9 volksuniversiteiten in Europa (met 37 deelnemers uit Vlaanderen).

24 mei: **Geweld en agressie**: soorten en oorzaken van agressie.

*Zomerseminarie in Heerlen (NL) : ieder mens is een kans voor de mensheid.
(5 deelnemers uit Vlaanderen)*

27 september: **jaarthema: Solidariteit** (dialoog met gasten) Wat is solidariteit?

*17 oktober, sinds 1992 erkend door de Verenigde Naties, wordt ook in Vlaanderen de voorbije jaren op steeds meer plaatsen:
dit jaar o.a. in Antwerpen, Brugge Brussel, Gent, Kortrijk, Oostende, Turnhout.*

Kofi Annan, secretaris-generaal van de Verenigde Naties, ontvangt afgevaardigden van ATD Vierde Wereld.

2006

24 januari: Sociale zekerheid.

21 februari: Sociale bescherming.

1 en 2 april: Dag van de volksuniversiteiten : Noisy en Reims (met 38 uit Vlaanderen)

23 mei: De natuur.

28 November: (on)recht.

*Op verschillende momenten in de geschiedenis zijn permanente werkers die bij de Volksuniversiteiten betrokken waren naar het buitenland vertrokken:
naar Haïti (1985), naar Nederland (1990), naar Canada (in 2006).
Anderen kwamen ons vanuit het buitenland versterken onder andere uit Frankrijk, Nederland, de Verenigde Staten.*

2007

23 januari: Respect.

27 maart: **Een wereldwijde oproep tot solidariteit**.

24 april: Hoe willen we dat er over ons en over armoede wordt gesproken?

Overhandiging van de solidariteitsoproep
in de provincie West-Vlaanderen

*Juni – oktober: Met de internationale oproep
en verenigingen waar armen het woord nemen en
die ter plaatse actief zijn, stappen we naar de gouverneurs
van alle Vlaamse provincies en naar de voorzitter van
het Belgische Parlement.*

25 september : **Jaarthema: leven in een wereld die verandert.**

27 november: Het contact met mensen die **heel anders** zijn **dan wij**.

2008

26 februari: Leven met een laag inkomen.

25 Maart: Wanneer je in de **schulden** geraakt ...

22 april: Hoe komen we uit de schulden ?

22-24 augustus: Weekend van de Vlaamse Volksuniversiteit over onze 25 jaar geschiedenis.

Affiche met grondslagen van de
volksuniversiteiten, vanuit het weekend
van de Volksuniversiteiten
augustus 2008